

23-24 листопада 2022 року,
Тернопіль, ТНТУ

УДК 314.745.22

Галина Щигельська, к.і.н., доц., Андрій Криськов, д.і.н., доц.
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

БІЖЕНЦІ З УКРАЇНИ: СУМНІ РЕКОРДИ

Halyna Shchyhelska, Ph.D., Assoc. Prof., Andrii Kryskov, D.Sc., Assoc. Prof.

REFUGEES FROM UKRAINE: SAD RECORDS

Повномасштабне вторгнення росії в Україну 24 лютого 2022 р. призвело до однієї з наймасштабніших гуманітарних катастроф та найбільшої кризи біженців у Європі з часів Другої світової війни. Вже у березні 2022 р. координаторка системи ООН в Україні О. Лубрані зазначила, що війна спричинила найшвидше та найбільше переміщення людей у Європі з часів Другої світової війни (Lubrani O., 2022). Безпрецедентне порушення міжнародного гуманітарного права, зокрема жорстокі атаки рф спрямовані проти цивільних осіб та об'єктів, змусили українців й іноземних громадян, які проживали на території України, втікати від небезпеки воєнних злочинів росії у пошуках захисту й допомоги. Мільйони біженців з України перетнули кордони сусідніх країн, а ще більша кількість була змушена переміщатися всередині країни. Метою даної розвідки є спроба проаналізувати біженство з України, зумовлене новим етапом російсько-української війни, у статистичних вимірах.

Аналіз міграційної статистики засвідчує, що біженство з України за вісім місяців повномасштабної війни побило кілька сумних рекордів.

По-перше, повномасштабне вторгнення росії в Україну підштовхнуло до глобального рекордного стрибка вимушено переміщених осіб (рис. 1).

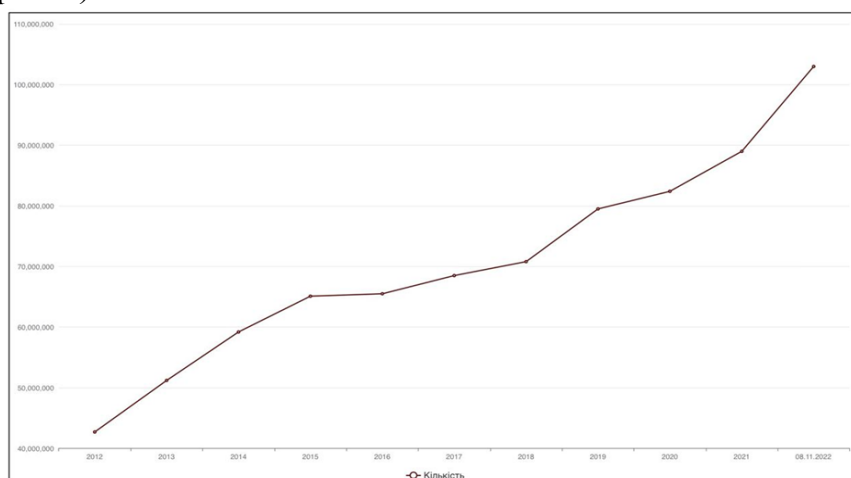

Рис. 1. Глобальне вимушене переміщення з 2012 по 2022 рр. (UNHCR's Global Trends, 2022; Refugee Data Finder, 2022).

За повідомленням Агентства ООН у справах біженців кількість вимушено переміщених людей у всьому світі зросла до 103 млн у першій половині 2022 р., що є найбільшим збільшенням за шість місяців (24 відсотки), зафіксованим УВКБ ООН (UNHCR, 2022).

По-друге, за перших чотири місяці російської агресії з України виїхала рекордна кількість дітей. Згідно з даними віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції О. Стефанішиної станом на 29 червня 2022 р. за кордоном перебували 2 млн 331 тис. неповнолітніх українців, які покинули Україну через російське вторгнення (Перун В., 2022), що перевершило загальну кількість 2.2 млн переміщених дітей у світі протягом 2021 р. (ЮНІСЕФ, 2022).

По-третє, результати статистичного аналізу загалом вказують на те, що з України виїхала найчисельніша група біженців впродовж одного року. За даними УВКБ ООН станом на 08.11.2022 р. кількість біженців з України зафіксованих по всій Європі становила 7,824,440, що побило попередній рекорд біженців з Сирії кількість яких протягом 2021 р. досягла 6, 848, 865.

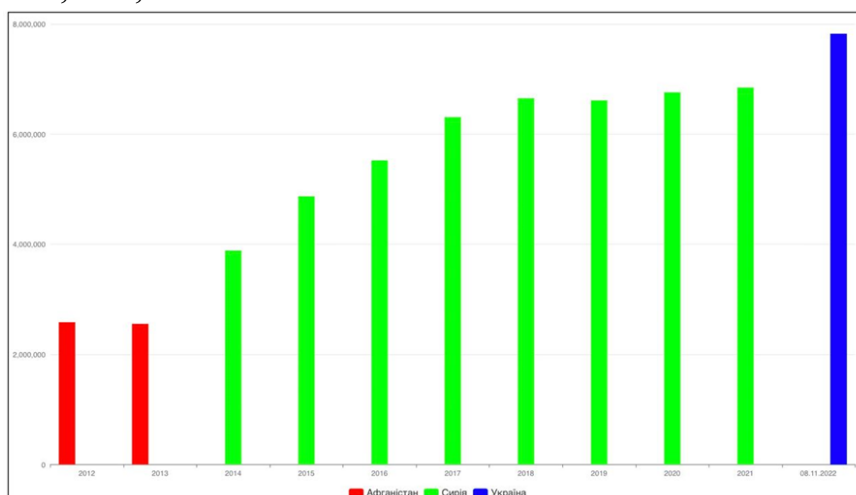

Рис. 2. Найчисельніші групи біженців (UNHCR Refugee Data Finder, 2022; Operational Data Portal. Ukraine Refugee Situation, 2022)

По-четверте, новий етап російсько-української війни спричинив наймасштабнішу міграцію в історії українського біженства. Масове стихійне біженство з українських земель розпочалося у часи Першої світової війни. За різними оцінками число переміщених осіб у цей період сягало 4-5 млн. (Лазанська Г., 2009). Загальна ж кількість примусово переміщених осіб українського походження протягом Другої світової війни та перших повоєнних літ склала понад 2 млн, біженцями стали щонайменше 500 тис українців (Щигельська Г., 2017). Таким чином, чисельність біженців з України внаслідок російської агресії 2022 р. перевершила загальну кількість переміщених осіб, вражених жахом двох світових війн.

По-п'яте, рекордну кількість українців прийняла Польща. За офіційними даними, біженці з України, зареєстровані для тимчасового

захисту або аналогічних національних схем захисту станом на 15.11.2022 р., склали 1,497,849 осіб (Operational Data Portal. Ukraine Refugee Situation, 2022), що вивело Польщу в Топ-10 країн-лідерів, приймаючих найбільшу кількість міжнародних біженців.

Підсумовуючи, констатуємо, що збройна агресія росії проти України зумовила потужну хвилю біженців, яка побила сумні рекорди щодо динаміки та масштабів на глобальному рівні. З огляду на воєнні злочини, акти геноциду, систематичні терористичні атаки рф, ймовірність поглиблення цих «рекордів» залишається досить високою, що в свою чергу посилює глобальні ризики й вимагає об'єднання зусиль світового співтовариства у спільній боротьбі проти російської агресії, яка становить загрозу міжнародній стабільності та безпеці.

Перелік використаної літератури:

1. Давигора О. (2022) Українські біженці в Європі: ЗМІ розповіли про користь мігрантів для економіки ЄС. URL: <https://www.unian.ua/world/ukrajinski-bizhenci-v-yevropi-yaka-korist-migrantiv-dlya-ekonomiki-yevrosoyuzu-11975091.html>.
2. Лазанська Т. (2009) Становище біженців з України в роки Першої світової війни. *Проблеми історії України XIX – початку XX ст.: Зб. наук. пр.* Вип. 16, С. 196-240.
3. Перун В. (2022) За кордоном перебуває понад 2,3 млн українських дітей-біженців. URL: https://lb.ua/society/2022/07/04/522113_
4. Щигельська Г. (2017) Українські біженці та переміщені особи в контексті імміграційної політики Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії (1947-1950 рр.). *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.* Серія:15, Історія. Вип. 25. Збірник наукових праць / За заг. ред. проф. О.А. Мельничука. Вінниця: ФОП Корзун Д.Ю., С. 301-307.
5. Lubrani O. (2022) The war has caused the fastest and largest displacement of people in Europe since World War II. URL: <https://ukraine.un.org/en/175836-war-has-caused-fastest-and-largest-displacement-people-europe-world-war-ii>
6. Operational data portal. Ukraine refugee situation. URL: https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine#_ga=2.228732760.514168680.1646989952-176134281.1646551413)
7. Refugee Data Finder. 2022. URL: <https://www.unhcr.org/refugee-statistics/>
UNHCR Refugee Data Finder. URL: <https://www.unhcr.org/refugee-statistics/download/?url=2bxU2f>
8. Ukraine invasion pushes forcibly displaced worldwide to 103m in record jump. UNHCR, 2022. URL: <https://www.unhcr.org/tr/en/37379-ukraine-invasion-pushes-forcibly-displaced-worldwide-to-103m-in-record-jump.html>
9. UNHCR's Global Trends. 2022. URL: <https://www.unhcr.org/globaltrends.html>